ТОЧКА ЗОРУ

Продовження. Початок на стор. 1.

Ігор КОГУТ,
голова ради Лабораторії законодавчих ініціатив:

– Компроміс, який мав місце в парламенті, стосувався переважно технологічної складової закону. Компроміс щодо технологічної частини в першу чергу відображає позицію Венеціанської комісії.

Не відбулося компромісу з політичних питань. У політичних питаннях опозиція пішла на поступки, не наполігши на вигідній для неї пропорційній системі закритих списків. Відповідно, для партії влади вона дуже невигідна, бо для них це означає елементарну поразку, а запровадження змішаної системи – спосіб цієї поразки уникнути. У змішаній паралельній системі, коли є мажоритарна складова, в наших умовах є багато підстав для того, щоб впливати на волевиявлення громадян у різні способи, які не відповідають закону.

Ми маємо досвід 1998 та 2002 років, коли в парламенті більшість формувалася не на підставі підтримки політичних партій, а на підставі включення (часом під тиском) людей у більшість. Спрогнозувати, що ситуація буде розвиватися в такий самий спосіб, досить просто.

Змішана система була способом компромісу в самій більшості, бо треба було пообіцяти кілька округів і комуністам, і Блоку Литвина залишити пропорційну систему. Зрештою, одномандатні округи – це ресурс влади для отримання додаткових мандатів у парламенті.

Підвищення виборчого бар'єру теж є політичним питанням, по якому не вдалося досягти компромісу. Це означає доволі жорстку консервацію парламенту в стані, який ми сьогодні маємо, оскільки пройти 5-відсотковий бар'єр сьогодні може незначна кількість партій. Можна говорити про Партію регіонів, «Батьківщину», «Фронт змін», Комуністичну партію, «УДАР». Для таких утворень, як, наприклад, «Свобода», це з порогом, який їм дуже важко буде подолати. Тобто очікувати, що в парламенті з'являться нові радикалізовані чи ідеологічно більш визначені сили, вже не варто.

Політичне питання виборчих блоків було спровоковане недавньою історією блоків «Наша Україна» та Блоку Юлії Тимошенко, що є прямою відповіддю на ці запитання. Можна було знайти кращий компроміс, створивши різний виборчий бар'єр для партій і для блоків, що є нормальною європейською практикою.

Цей закон нас ще більше віддаляє від формування більш чіткої, строгої, структурованої, ідеологічно базованої партійної політичної системи. Ми не отримуємо аспектів внутрішньопартійної конкуренції, що можна було забезпечити регіональними відкритими списками.

Опозиція не мала шансів вплинути на політичні питання (виборча система, бар'єр, блоки) – це здача позицій. З іншого боку, опозиція спромоглася вплинути на ряд важливих питань технологічного характеру. І одне, і друге має значення, тому хоч це і нічия, але й не суха поразка опозиції.

Сергій ТАРАН,
директор Міжнародного інституту демократії, голова правління Центру соціологічних та політологічних досліджень «Соціовимір»:

– Українська дискусія цікава тим, що компроміс було досягнуто навколо того, скільки адмінресурс можна використовувати владі. Опозиція виторгувала не так багато, зокрема по пропорційній частині виборів можна буде пройти без адмінресурсу. А влада, по суті, з самого початку поставивши таку умову, взяла собі право використовувати цей адмінресурс на мажоритарних округах, де фактично не буде жодного контролю над волевиявленням виборців. Тобто компроміс було досягнуто таким чином, що опозиція має шанс отримати більш-менш нормальний результат за пропорційною системою, а влада залишає за собою право робити що хоче в мажоритарних округах.

Це серйозна проблема, бо насправді величезна увага міжнародних спостерігачів, експертів і ЗМІ буде прикута насамперед до виборів по пропорційній системі, де буде найбільша інтрига з тим, які партії пройдуть. Але іронія в тому, що майбутня парламентська більшість визначатиметься саме мажоритарниками, більшість з яких стануть «тушками» і перейдуть у більшість із фракцією влади, навіть попри те, що мали опозиційні гасла. Саме на мажоритарних округах відбуватиметься найбільше використання адмінресурсу, тому що там це зробити завжди легше.

Якщо говорити про загальні наслідки цього закону про вибори, то, по-перше, роль партії стане все меншою й меншою. Партія як механізм колективної відповідальності, як механізм представництва певних верств населення втрачає сенс. По мажоритарних округах можуть іти самовисуванці. На тлі падіння довіри до всіх політичних сил для кандидатів набагато цікавіше буде іти нібито незалежно. Крім того, зараз у Верховній Раді більшість формується окремими депутатами, і роль фракцій, партій фактично зведена до нуля. Не кажучи вже про те, що половина депутатів взагалі обиратиметься не через партійні списки, а через «мажоритарку».

Зрештою, це все призведе до подальшого падіння довіри до політичного класу. На майбутніх виборах гроші та адмінресурс стануть визначальними, ідеологія мінімізується.

Юлія ПОЛОВИНЧАК

ПУЛЬС ЕКОНОМІКИ

МВФ: Украине не хватает транспарентности

В Международном валютном фонде раскритиковали результаты сотрудничества с Украиной в рамках первой программы stand-by. Высказанное недовольство влияет на нынешнее сотрудничество с Украиной – в Фонде стали более жестко контролировать выполнение условий программы и не намерены отступать от своих требований.

Международный валютный фонд обнародовал отчет по Украине, подготовленный группой экспертов и посвященный результатам сотрудничества с Украиной в рамках программы stand-by, которая началась в 2008 году. Отчет содержит анализ ситуации в Украине до 6 июля 2011 года, когда была завершена подготовка документа. Его авторы делают вывод о том, что кризис очень сильно отразился на Украине – сильнее, чем на других странах, получающих помощь в рамках той же программы Фонда. В документе приводятся данные о резком снижении ВВП, росте внешнего долга и банковском кризисе. Тем не менее, программа помогла избежать худших макроэкономических изменений в краткосрочной перспективе. Одновременно эксперты МВФ отмечают, что далеко не все удалось: например, рекапитализация банков происходила медленнее, чем это было предусмотрено программой, и не была завершена. Как и ранее, Украине не хватает транспарентности. Авторы документа соглашаются, что стране удалось достичь краткосрочных целей, но вместе с тем отмечают отсутствие прогресса на пути к достижению долгосрочных целей.

Последний раз Украина получала кредит от МВФ в 1,5 млрд. долл. еще в декабре 2010 года, после чего в феврале 2011-го прошли очередные переговоры. Выполнение требований МВФ постоянно затягивалось, как и очередной визит миссии Фонда. Оценивая результаты первой программы stand-by, в МВФ признают: несмотря на то, что кредиты Фонда позволили смягчить влияние финансового кризиса на Украину, это не привело к структурным реформам в экономике страны. Основными достижениями своей работы в МВФ называют стабилизацию банковской системы, коррекцию текущего счета платежного баланса, а также недопущение задолженности по социальным выплатам и суверенного дефолта.

МВФ настаивал на одномоментном повышении тарифов на газ для населения на 30% и для теплокоммунэнерго на 60%. Однако в Кабинете Министров рассчитывают на успешный итог газовых переговоров с Россией, поэтому на данный момент считают коррекцию тарифов нежелательной. Учитывая, что природный газ составляет около 70% в структуре тарифа на тепло, его подорожание на 60% для ТКЭ повысит тариф на централизованное отопление в среднем на 42%. В целом рост стоимости газа, тепла и горячей воды может добавить к потребительской инфляции до 2,1 процентного пункта.

Вопрос коррекции тарифов ЖКХ оказался не единственным камнем преткновения в ходе переговоров. В МВФ настаивают на внесении корректив в бюджет 2012 года, предлагая рассчитывать его, основываясь на росте ВВП в 4%, а не на ранее заложенных 5%. Было предложено пересчитать доходы госбюджета на основе более реалистичного прогноза роста ВВП, в результате чего его доходная часть должна быть снижена на 3 млрд. грн. Кроме того, в качестве альтернативы рассматривается возможность принятия ряда мер по увеличению доходов госбюджета. МВФ предложил увеличить резервный фонд госбюджета с 3 млрд. грн. до 5 млрд. грн., а также расширить прогрессивную шкалу налогообложения физических лиц. До 2011 года в Украине взималось 15% от доходов граждан. С 1 января введена ставка 17% для случаев, когда ежемесячный доход гражданина превышает десятикратный размер минимальной зарплаты на начало года (941 грн.), то есть 9 410 грн. Фонд требует повысить ставку подоходного налога на 2% для обеспеченных граждан, чьи месячные доходы в 15 раз превышают прожиточный минимум.

Все усилия Фонда по преодолению структурных и институциональных недостатков зашли в тупик. В частности, несмотря на обязательства украинских властей, был допущен резкий рост дефицита НАК «Нефтегаз Украины» и Пенсионного фонда, что привело к увеличению дефицита госфинансов. Не проведена реформа энергетического сектора, проблемы банковского сектора не были полностью решены, кроме того, Нацбанк так и не перешел к свободному курсообразованию. Оценивая результаты первой программы stand-by, в МВФ признают: несмотря на то, что кредиты Фонда позволили смягчить влияние финансового кризиса на Украину, это не привело к структурным реформам в экономике страны. Основными достижениями своей работы в МВФ называют стабилизацию банковской системы, коррекцию текущего счета платежного баланса, а также недопущение задолженности по социальным выплатам и суверенного дефолта.

Сегодня действия МВФ свидетельствуют о нежелании идти на уступки украинским властям при пересмотре условий нынешней программы сотрудничества. В сложившейся ситуации возрастает риск того, что сотрудничество Украины с МВФ будет заморожено как минимум до окончания парламентских выборов в октябре 2012 года. При этом уже со следующего года Украина начинает возвращать средства, полученные по первой программе stand-by, и должна выплатить около 3 млрд. долл. В условиях ухудшения ситуации на финансовых рынках вряд ли удастся рефинансировать эти средства привлеченными на внешних рынках деньгами, а значит, нужно договариваться с Фондом о новой программе. А в МВФ ждут прогресса в структурных реформах.

После последнего визита в Украину в октябре-ноябре миссия МВФ взяла паузу для отработки технических вопросов. Для получения следующего транша кредита МВФ Украина должна выполнить несколько важных требований, в частности повысить цены на газ для населения. Решение этого вопроса связано с окончательным завершением переговоров с Россией по цене на газ.

Следующий визит миссии Фонда в Украину запланирован на декабрь этого года. Об этом сообщил глава Национального банка Украины. Он напомнил, что причина задержки в получении очередного транша от МФВ на сегодняшний момент одна – повышение тарифов на энергоносители для населения: это жесткое требование, которое представители МВФ неоднократно озвучивали на переговорах.

В то же время глава НБУ прогнозирует обострение ситуации с инвесторами, если Украина не получит очередной транш кредита МВФ. «К сожалению, они сегодня имеют проблемы не только в Украине и не только с тем, что МВФ не подтверждает выделение очередного транша. У инвесторов проблемы в еврозоне, и многие крупные компании сегодня заявляют о прекращении снабжения ресурсами своих дочерних компаний в нашей стране. Скорее всего, для Украины подорожают внешние заимствования, будут менее интересными сроки этих заимствований», – подчеркнул Сергей Арбузов.

Представители украинской власти поразному оценивает важность сотрудничества Киева с МВФ. Так, премьер-министр Николай Азаров заявлял, что отсутствие денег МВФ для Украины не является критическим, но подчеркивал, что сотрудничество с Фондом не прекращается. Вместе с тем вице-премьер-министр Сергей Тигипко заявлял, что в условиях кризиса и сокращения украинского экспорта Киеву нужны деньги Фонда.

Однако большинство экспертов отмечают, что присутствие в Украине Фонда оказывает психологическое воздействие на западных инвесторов, потому так необходимо восстановить сотрудничество. В случае углубления кризиса на мировых финансовых рынках усилится давление на гривну, а поддержка Фонда позволит снизить это давление.

Марина ЩЕРБАКОВА

ТОЧКА ЗОРУ

Олег УСТЕНКО,
исполнительный директор Международного фонда Блейзера:

– Что касается доходной части бюджета, то правительству будет непросто увеличить ее. В отличие от урезания расходов, поиск дополнительных средств никогда не дает быстрого результата. Одним из выходов в такой ситуации может быть введение налога на роскошь – с больших квартир, домов, автомобилей с большим объемом двигателя. Правительству будет сложно провести эти инициативы через парламент, но они хотя бы не вызовут протестов в обществе. Скорее всего, правительство не сможет и дальше идти путем урезания расходов. В такой ситуации выходом может стать повышение налоговой нагрузки.

Если говорить о сотрудничестве с МВФ, то остановки здесь, в принципе, не произошло. Программа stand-by, по которой работает Украина, все еще формально продолжается. Все это несмотря на то, что новый транш из оговоренного кредита так до сих пор и не был получен украинской стороной. Действительно, имеет место существенный прогресс в выполнении Украиной требований МВФ. Прежде всего происходит существенное снижение дефицита государственного бюджета. С отметки в более чем 10% ВВП в 2009 году он снизился до 6% в 2010 году, и нет никаких оснований предполагать, что текущий уровень дефицита превысит отметку в 4% ВВП. В данном случае выдержано одно из основных требований МВФ – Украина должна проводить снижение дефицита государственного бюджета для того, чтобы не допустить быстрого наращивания государственного долга. Кроме этого, выполнен ряд других требований – не допущена монетизация фискального дефицита (НБУ не имеет права финансировать напрямую обязательства правительства) и так далее.

Вместе с этим критической точкой в отношениях с МВФ остается дефицит НАК «Нефтегаз Украины». МВФ продолжает настаивать, что без увеличения тарифов на газ удержать параметры по дефициту государственного бюджета не удастся. Но логика украинского правительства сводится к следующему – тарифы на газ можно не повышать, а выход НАК на бездефицитный уровень возможен при условии снижения импортной цены на газ. Очевидно, что данная логика имеет право на существование, но напрямую зависит от того, удастся ли украинским переговорщикам получить соответствующую скидку на газ у своих российских визави. Основная проблема состоит в том, что у украинского правительства практически нет временного люфта для принятия соответствующего решения по газовым тарифам, как того требует МВФ, и переговорным процессом с «Газпромом». Более того, от «начальных условий игры» зависит и значительная часть других бюджетных параметров.

БАНКИ

Підсумки діяльності комерційних банків України за 10 місяців 2011 року

Асоціація українських банків провела прес-конференцію на тему «Підсумки діяльності комерційних банків України за десять місяців 2011 року», в якій взяли участь голова ради АУБ, народний депутат України Станіслав Аржевітін та президент АУБ Олександр Сугоняко.

Як повідомили під час прес-конференції її учасники, за десять місяців 2011 року індекс промислового виробництва становив 8,2% (у 2010 році – 11,1%). Індекс споживчих цін становив 4,2% (у 2010 році – 7,9%). Валові валютні резерви Національного банку України на кінець жовтня 2011 року склали 34,16 млрд. дол. США (за десять місяців зменшилися на 400 млн. дол. США).

За даними НБУ, в Україні станом на перше листопада 2011 року ліцензію на здійснення банківських операцій мали 176 банків.

Станом на 1 листопада 2011 року обсяг активів банківської системи становив 1040,1 млрд. грн., приріст з початку року склав 97,99 млрд. грн. Це зростання відбулося в першу чергу за рахунок збільшення кількості наданих кредитів, зростання яких склало 74,3 млрд. грн. (9,83%).

З початку 2011 року зобов'язання банків зросли на 83,3 млрд. грн. і на 01.11.2011 року становили 887,6 млрд. грн. При цьому зростання коштів клієнтів банків склало 63,5 млрд. грн.

Власний капітал банківської системи України за десять місяців зріс на 14,7 млрд. грн. і станом на 01.11.2011 року становив 152,4 млрд. грн. Слід зазначити, що збільшення обсягу статутного капіталу банків з початку року склало 21,9 млрд. грн. (15,01%).

За десять місяців 2011 року банки отримали збиток у розмірі 5 154,0 млн. грн. (у 2010 році збиток склав 8,9 млрд. грн.).

Облікова ставка НБУ з початку року не змінилася та складає 7,75% річних. Кредитні ставки банків у національній валюті з початку року зросли з 15,0% до 18,7% річних. За цей же період обсяг кредитів, наданих суб'єктам господарювання, зріс на 14,5%, а фізичним особам зменшився на 3,2%.

* * *

У ході прес-конференції надано аналіз показників роботи банків, для якого АУБ використала баланси 152 банків. За одержаними балансами виконано розрахунки ряду показників станом на 01.11.2011 року, які представлені в 6 таблицях, у тому числі по індикативній групі банків, до якої увійшло 140 банків, зроблені розрахунки в динаміці для з'ясування загальносистемних тенденцій з початку 2011 року.

Як повідомив президент АУБ Олександр Сугоняко, загальний обсяг активів 152 банків станом на 01.11.2011 року становив 900,1 млрд. грн., що становить 86,5% по банківській системі. По індикативній групі банків активи з початку року зросли на 105,51 млрд. грн., або на 11,97%.

Структура активів індикативної групи впродовж року зазнала певних змін: зменшилася питома вага кредитів з 60,01% до 59,32% та вкладень у цінні папери з 8,71% до 7,42% в загальному обсязі активів.

Станом на 01.11.2011 року структура активів мала такий вигляд (у дужках – значення на 01.01.2011 року): 59,32% (60,01%) – кредитний портфель та лізинг; 9,79% (9,97%) – коррахунки в інших банках; 7,42% (8,71%) – інвестиційний портфель (державні цінні папери та вкладення в акції інших підприємств); 5,25% (5,06%) – депозити та кредити в інших банках; 4,84% (5,05%) – матеріальні та нематеріальні активи; 2,60% (2,85%) – готівка, чеки та банківські метали; 0,20% (0,18%) – інвестиції капіталу; 10,57% (7,98%) – інші активи.

Структура кредитного портфеля за об'єктами кредитування індикативної групи станом на 01.11.2011 р. була такою: кредити юридичним особам – 72,15% (69,61%) – склали 565,8 млрд. грн.; кредити фізичним особам – 21,06% (23,83%) – 165,2 млрд. грн.; кредити та депозити іншим банкам – 6,79% (6,56%) – 53,2 млрд. грн.

Структура зобов'язань з початку року також змінилася. При цьому зросла питома вага коштів до запитання – з 20,21% до 22,02% та строкових коштів – з 34,53% до 35,34%; знизилася частка коштів банків з 29,99% до 25,51%.

Станом на 01.11.2011 року структура зобов'язань мала такий вигляд: 22,02% (20,21%) – кошти клієнтів до запитання (розрахункові та поточні рахунки); 35,34% (34,53%) – строкові кошти клієнтів (депозити нефінансових установ та фізичних осіб); 25,51% (29,99%) – залучені строкові кошти банків; 1,57% (1,69%) – коррахунки інших банків; 4,54% (5,01%) – субординована заборгованість; 4,00% (4,56%) – інші фінансові зобов'язання; 7,01% (4,00%) – інші зобов'язання.

Обсяг капіталу 152 банків на 01.11.2011 року становив 161 123,3 млн. грн., або 14 264,5 млн. євро. Обсяг сплаченого статутного капіталу становив 150 917,2 млн. грн.

По індикативній групі банків обсяг капіталу (без субординованого боргу) станом на 01.11.2011 року становив 144 421,0 млн. грн. Незважаючи на значний від'ємний поточний фінансовий результат, який склав 4 881,7 млн. грн., зростання статутного капіталу відбувалося випереджаючими темпами та склало 13,80% (19 390,4 млн. грн.), що призвело до зростання капіталу цих банків на 9,48%, або 12 504,9 млн. грн.

Фінансовий результат за десять місяців 2011 року 152 банків був від'ємним та склав 2 660,1 млн. грн. проти збитку в 10 547,6 млн. грн. в 2010 році.

В індикативній групі банків прибуток з початку року був від'ємний та склав 4 881,7 млн. грн., тоді як у тому ж періоді 2010 року ці банки мали 10 476,6 млн. грн. збитку.

Станом на 01.11.2011 року структура доходів (у дужках – значення на 01.01.11 року): 79,52% (80,69%) – проценти, 11,87% (10,22%) – комісійні, 8,62% (9,09%) – інші.

Структура процентних доходів: 57,88 (60,83%) – від кредитів суб'єктам господарювання (юридичним особам); 21,62% (22,37%)– від кредитів фізичним особам; 7,20% (5,06%) – від цінних паперів; 2,42% (1,85%) – від розміщення коштів у інших банках; 10,88% (9,89%) – від інших операцій.

Структура витрат: 43,12% (43,55%) – процентні витрати, 1,89% (1,73%) – комісійні витрати; 30,88% (27,91%) – інші витрати (витрати на утримання персоналу, оренду приміщення, утримання охорони тощо), 24,20% (26,91%) – формування резервів.

Структура процентних витрат: 38,93% (38,03%) – за коштами фізичних осіб; 13,41% (14,24%) – за коштами інших банків; 11,42% (11,54%) – за залученими коштами суб'єктів господарювання (юридичних осіб); 1,02% (0,64%) – від цінних паперів; 8,02% (11,22%) – за коштами, залученими від НБУ; 5,92% (5,50%) – від коштів інших фінансових структур; 21,28% (18,82%) – за іншими операціями.

Прес-служба Асоціації українських банків

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТИЖНЕВИК
УКРАЇНА БІЗНЕСРЕВЮ
№48-49 | 5 грудня'2011

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України №232 від 4 березня 2010 року «Про деякі питання публікації офіційних відомостей про діяльність Держфінпослуг та інформації про небанківські фінансові установи» фінансово-економічний тижневик «Україна Бізнес Ревю» прирівнений до офіційних друкованих видань. Держфінпослуг. Постановою VII Асамблеї Учасників УНК МТП від 25.03.2011 визнано офіційним виданням Українського комітету Міжнародної торгової палати. Свідоцтво Міністерства юстиції України про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – Серія КВ №17167-5937 ПР.

Засновник і видавець – ТОВ Видавничий Дім «Україна Бізнес»
Директор – Олег СТАШКО

Шеф-редактор – Микола СТЕПАНОВ, *к.т.н.*
Головний редактор – Тетяна ГОРЕНКО, *к.е.н.*
Редактор розділу «Влада і бізнес» – Юлія ПОЛОВИНЧАК, *к.іст.н.*
Редактор розділу «Фондовий ринок» – Руслан СУШКО, *к.е.н.*
Редактор розділу «Дорожня карта» – Ярослав ГАЛАТА
Дизайн і верстка – Тетяна ЗАЙЧУК
Літературний редактор – Олена РУДА, *к.філ.н.*
Маркетинг і реклама – Любов ГОДОВАНЕЦЬ
Фотослужба – Євген ЦИПЛЬОНКОВ

День виходу – понеділок
Адреса редакції-видавця: вул. Новокостянтинівська, 2-А, Київ, 04080
Тел/факс: (044) 238 68 38, 495 45 49
E-mail: ukrbizn@ukrbizn.com, ukrbiznhouse@i.ua
www.ukrbizn.com
Відділ реалізації: (044) 238 68 40
Служба маркетингу і реклами: тел/факс: (044) 238 68 39, 238 68 40

Передплатний індекс «Укрпошти» – **37625**

© «Україна Бізнес Ревю»

Думки авторів публікацій в «Україна Бізнес Ревю» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Адміністрація не несе відповідальності за шкоду, яка може бути завдана в результаті використання, невикористання або неналежного використання інформації, що міститься в тижневику.

Відповідальність за достовірність реклами та якість рекламованих товарів і послуг несуть рекламодавці.

Роздрібна ціна – вільна

Номер підписаний до друку 2 грудня 2011 року

Надруковано в друкарні «Укрполіграфмедіа» Київ, вул. Фрунзе, 104-А

Тираж 30 000. Замовлення №10

Концепція издания, его название, логотип, дизайн-проект и идеи оформления являются объектами авторского права и принадлежат Издательскому Дому «Украина Бизнес». Все материалы, публикуемые в издании, включая тексты статей, фотографии и другие графические объекты, являются интеллектуальной собственностью Издательского Дома «Украина Бизнес». Перепечатка любых материалов, публикуемых в издании, запрещена и допускается только с письменного согласия издательства. Взгляды авторов публикаций могут не совпадать с мнением издателей и редакционного совета издания.

Рекламодатель единолично отвечает за содержание предоставляемых рекламных материалов, соблюдение авторских прав, наличие ссылок на лицензии и сертификаты для товаров и услуг в порядке, предусмотренном действующим законодательством Украины.